Contributed by Freddy De Pauw
maandag, 02 juli 2012 - Last Updated maandag, 02 juli 2012

De Stille Oceaan verdient minder en minder zijn naam... Zowel de Aziatische oeverstaten als de Verenigde Staten voeren hun militair potentieel op. Washington laat bij elke gelegenheid weten dat het gebied van de Stille Oceaan, vooral dan het westelijk gedeelte, van het allergrootste strategisch belang is. Tien jaar eerder kondigde Washington al aan dat dit gebied voor de VS op de eerste plaats kwam; de jongste tijd wordt dat steeds sterker benadrukt. Zowel de VS, China als andere oeverstaten vullen dat militair in: er is een versnelde bewapeningswedloop in het westelijk deel van de Stille Oceaan bezig.

Het bezoek begin juni van de Russische president Vladimir Poetin aan China in het kader van de “Shanghai Samenwerkingsgroep” viel samen met het bezoek van de VS-minister van Defensie Leon Panetta aan Vietnam. Diezelfde Panetta bevestigde begin juni op de "Shangri-La Dialoog" in Singapore het vorig jaar ingeluide "nieuw evenwicht" van de Amerikaanse strategie: de westelijke oever van de Stille Oceaan staat voorop in de strategische bekommernissen.

Die herschikking werd al ingeluid onder George W. Bush en in 2002 in een document vastgelegd. Barack Obama heeft dat als president van in het begin van zijn ambtsperiode nog meer beklemtoond. De eerste buitenlandse reis van Hillary Clinton als door de VS-Senaat bevestigde minister van Buitenlandse Zaken was naar Vietnam voor een conferentie van de Asean, de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties. Een jaar later trok ze weer naar Hanoi waar ze een toespraak hield over het vrij verkeer in de zuidelijke Chinese Zee. Tot woede van Peking dat daarin een ongeoorloofde Amerikaanse inmenging in een regionale aangelegenheid zag.

Groot en klein

Washington wil zoveel baat halen uit de diverse geschillen tussen China en diverse landen in Zuidoost-Azië. Die landen betwisten elkaar vooral twee eilandengroepen die op zich weinig interessant zijn, maar de vele olievoorraden van het continentaal vlak rond die eilanden, scherpt de energiehonger. Het zijn ook visrijke wateren en bovendien erg strategisch, op een van de drukst bevaren zeeroutes.

China laat "historische rechten" gelden op de Paraceleilanden ((Xisha – westelijke - voor Peking) en op de Spratleys (Nansha - zuidelijke) omdat ze ooit deel uitmaakten van een groot Chinees imperium. Maar soms gebruiken Chinese autoriteiten duidelijker taal. Toen wijlen de Filipijnse president Cory Aquino zei dat de Spratleys in de buurt van de Filipijnen liggen, antwoordde wijlen Deng Xiaoping dat de Filipijnen ook niet ver van China liggen. En op de Asean-conferentie van 2010 in Hanoi merkte de Chinese vertegenwoordiger op dat China een groot land is en alle anderen in vergelijking klein. "Dat zijn de feiten", klonk het.

Met de controle over die eilanden en de "economische zone" errond, kan China de zuidelijke Chinese Zee als de hare beschouwen. China ratificeerde in 1996 wel de VN-Conventie over het zeerecht. Maar tegelijk werd in Peking een wet aangenomen die verbiedt "de historische belangen" van China te schaden.

Zeerecht

Die conventie over zeerecht legt allerlei regels vast inzake vrije doorvoer, maar ook de erkenning van de "economische zone" die zich uitstrekt tot 200 mijl van de kust. Washington is de enige grote mogendheid die deze conventie nog niet bekrachtigde. Obama hoopt dat in een eventuele volgende

ambtstermijn te doen. Maar het verzet in het Congres belet dat, vooral de Republikeinen zien daarin een onaanvaardbare afstand van soevereiniteit.

De huidige VS-regering oordeelt daarentegen dat de VS sterker zouden staan tegenover China omdat die conventie het vrij vervoer waarborgt en tevens een argument geeft om de geschillen over eilanden en omgeving vreedzaam te regelen en elk militair vertoon te veroordelen. "Hoe kunnen wij anderen ervan overtuigen de internationale normen te respecteren als we die zelf niet aanvaarden", aldus minister van Defensie Panetta.

Maar Clinton onderstreept vooral dat de VS in een zwakke positie staan bij de ontginning van de vele minerale rijkdommen in het gebied van de Noordelijke IJszee. Een bedrijf als Lockheed Martin zou volgens Clinton moeilijk rechten kunnen bekomen om er naar zeldzame mineralen te speuren, een sector waarin China momenteel door de mijnen in Binnen-Mongolië bijna een monopolie heeft. Die mineralen zijn onontbeerlijk in diverse hoogtechnologische productieprocessen.

Netwerk

In toepassing van de "strategische heroriëntatie" bouwen de VS in versneld tempo aan een netwerk van basissen en samenwerkingsakkoorden met landen uit de regio. Er zijn natuurlijk al de oude militaire allianties van na de Tweede Wereldoorlog, met Japan en Zuid-Korea, de militaire banden met Taiwan, de versterkte aanwezigheid van de 7e Vloot met de eigen basissen op enkele eilanden in de Stille Oceaan. Zuid-Korea plant tegen 2015 een zeer grote marinebasis op het eiland Jeju die officieel alleen ter beschikking zal staan van de Zuid-Koreaanse marine. Maar de oppositie klaagt aan dat ze ook zal openstaan voor Amerikaanse vaartuigen. Met Japan is er ook een akkoord voor gemeenschappelijke trainingsinstallaties op de Noordelijke Marianeneilanden, terwijl er op het eiland Guam een ‘strategisch platform’ voor Japans-Amerikaanse militaire samenwerking komt.

Daar bovenop zijn recent diverse overeenkomsten gesloten met andere staten uit de regio. Amerikaanse oorlogsbodems kunnen vanuit Singapore vlootoefeningen houden met bondgenoten uit de regio. Met de Filipijnen is een overeenkomst voor nauwere militaire samenwerking afgesloten. Binnenkort komen 2.500 VS-militairen zich in het Australische Darwin vestigen. Met India zijn de banden sinds George W. Bush, die een nucleair samenwerkingsakkoord sloot, verbeterd – al houdt New Delhi de jongste tijd wel de boot af. En het geflirt met Vietnam maakt China erg nerveus, vooral sinds de gezamenlijke militaire oefeningen van eind april in twee Vietnamese havens.

Tegenas

Zowel Rusland als China gaan in het verweer en ze doen dat samen. De Russische president Vladimir Poetin beklemtoont steeds meer dat Rusland een Euraziatische mogendheid is, met zeer sterke belangen aan de Aziatische kant. Poetin legde bij het begin van zijn derde ambtstermijn in mei, bij decreet vast dat de Russische diplomatie de vorming van een "Euraziatische unie" als haar prioriteit ziet. Hij maakte in juni duidelijk dat hij de Shanghai Organisatie voor Samenwerking (Rusland, China, Oezbekistan, Tadzjikistan, Kirgizië en Kazakhstan), belangrijker vindt dan de G8 en dergelijke.

Het feit dat Afghanistan er dit jaar bij is als waarnemer, betekent dat deze groep zich actief wil bezighouden met Afghanistan na het fiasco van de NAVO in dat land. Onze samenwerkingsorganisatie moet waken over de stabiliteit van Afghanistan, aldus de Chinese president Hu Jintao. Voor China betekent de verdere reoriëntatie van de Amerikaanse strategie een nog sterkere VS-politiek van "containment", van indijking van de Chinese invloed.

Dit artikel verscheen eerder in Uitpers, webzine voor internationale politiek.